అతను రెప్పలార్చకుండా కళ్ళు మంట పెట్టేదాకా పైకప్పుకేసి చూస్తూనే వున్నాడు. చివరికి కళ్ళు దించి నిట్టూర్చేడు. శరీరాన్ని కూడదీసుకుంటూ, 'కిర్రు'మని మూలుగుతోన్న చైర్‌లోంచి నెమ్మదిగా లేచాడు. ఇంగారు అణచుకుంటూ బుష్ షర్టు సర్దుకున్నాడు. పేంటు సమానంగా లాక్కున్నాడు. గోడలకేసి దిగులుగా చూసి కేబిన్‌లోంచి బైటికొచ్చేడు. హాల్లో ఓ పొడుగుపాటి టేబిల్ మీద పళ్ళూ, కేకులూ సర్ది పెడుతున్నారు. వాళ్ళంతా మామూలుగా సరదాగా వుండటం చూసి అతను తెల్లబోయేడు. అకస్మాత్తుగా తనమీద తనకే జాలి పొంగుకొచ్చింది.

కదిలే కాలం పదఘట్టనలు ప్రతిక్షణం అనుభవంలోకి వచ్చేవే ఐనా అవి ఇంత స్పష్టంగా ఎన్నడూ వినబళ్ళేదు.

కాదు. ఐతే ఇన్నాళ్ళ ఫైళ్ళలో కూరుకుపోయిన తను వచ్చి పడుతోన్న ఈ క్షణాన్ని కాచుకోలేక పోయాడు. ఈ క్షణం ఎలాంటిది? ఇది తన పెన్నులో జీవశక్తిని పూరాగా వూది పారెయ్యడానికి రక్త దాహంతో ఎప్పటినించో కాచుక్కూచున్న క్షణం.

"సాయంత్రం వేగిరం వొచ్చేస్తారుగా" అంటూ ప్రతీ రోజూ ఆఫీసుకి సాగనంపే భార్య ఇవేళ ఆ ముక్క అననే లేదు. రోజూ తనతోపాటు ఆఫీసు కొచ్చే టిఫిన్ క్యారియర్ అతని కేబిన్‌లో డైనింగ్ టేబిల్‌మీద ఖాళీగా మంచుని వుంది. అది అతని కన్నా కొన్ని గంటల ముందే రిటైరైపోయింది.

అతను చాలా శ్రద్ధగా వుద్యోగం చేసుకున్నాడు. అల్లంత ఎత్తున వూరించే మెరుపు దీపాల మెరుగుల కోసం ఎగబడి నిరాశలోతులలోకి దిగబడిపోలేదు. బతుకు మలుపుల్లో కమ్ముకున్న కారు చీకట్ల మధ్య

తనింకా తన కేబిన్ డోర్ దగ్గరే నుంచుని వున్నాడు. కేబిన్‌కున్న అయస్కాంత శక్తి నుంచి శాశ్వతంగా బయటపడాలని గుంజాటన.

"రండి సార్"

అభిమాన పాత్రుడైన కింది వుద్యోగి రామదాసు చిరునవ్వుతో సౌమ్యంగా ఆహ్వానించేడు. అప్పుడు

ఉపన్యాసాలు సాగుతున్నాయి. కాసేపు దూర తీరాల్నించి గాల్లో కొట్టుకు వస్తున్నట్టు అస్పష్టంగానూ, మరి కాసేపు తన పక్కనే ఎవరో నుంచుని మాటాడుతున్నంత స్పష్టంగానూ ఆ వుపన్యాసాల హోరు అతని చెవికి సోకుతోంది. ఇప్పడతను రెండు భాగాలైనట్లు అనిపిస్తోంది. వాటిలో సచేతనమైన

పులుముకున్నాడు. నిన్నటిదాకా నిటారుగా నుంచున్న భుజాలు ఇవేళ కాస్త కృంగినట్టున్నాయి.

భారంగా హాల్లోంచి బైటికి కదిలేడు.

"సార్. ఒక్క నిమిషం సార్"

అకస్మాత్తుగా వెనకనించి రామదాసు పిలుపు.

"సార్. క్షమించాలి. ఈ ఒక్క ఫైల్లో తమ

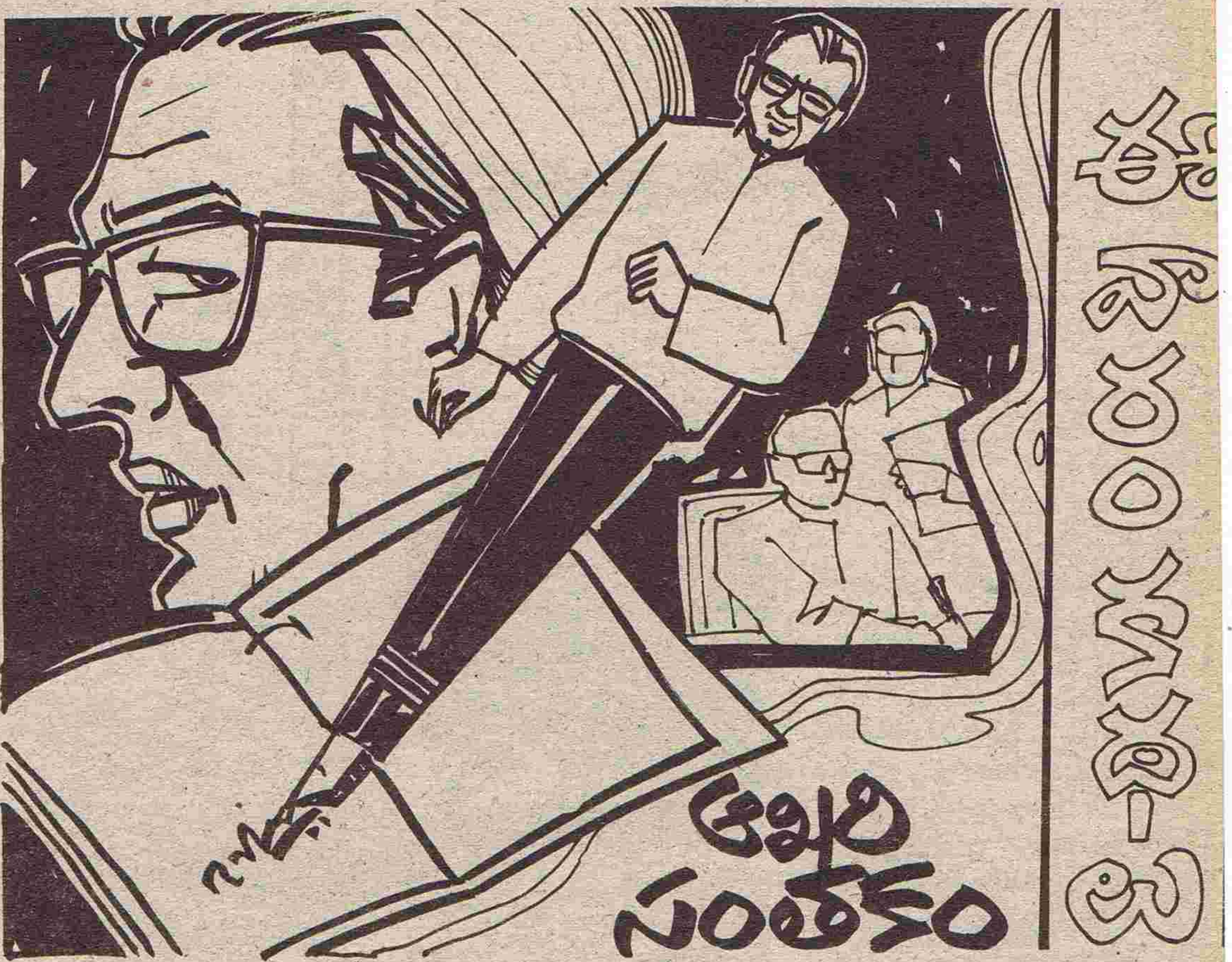

ఆఖరి సంతకం

అనువాదం: వి.యస్. ప్రకాశరావు
ఉర్దూ మూలం: నయీమ్ జుబేరీ

'నిన్న' అనేది అతన్నించి చాలా దూరంగా జరిగి వెళ్ళిపోయింది. ఇక 'నేడు' మొదలైన కాణ్ణుంచి అతని చేతిలో పెన్నుకి ప్రాణం కడగట్టిపోతోంది. చిత్రమైన పరిస్థితి యిది. నిన్నటిదాకా ఈ పెన్ను నుంచి జాలువారిన రెండు పంక్తులు చాలు. అవి ఫైల్లో కీలక నిర్ణయాలను అడ్డం కొట్టే ఇనప గోడలు. అతను గీసిపారేసేది 'యస్' ఐనా 'నో' ఐనా దానికి జాతకాలనే మార్చేసే శక్తి వుండింది.

ఆ పొడుగాటి టేబిల్ చివర రంగు రంగుల పేకెట్లు ముచ్చటగా అమర్చేరు. వాటిని చూడ్డంతోనే అతని కళ్ళు మెరిశాయి. ఇంతలోనే చేజారి పోతోన్న కాలం అతన్ని కుదిపి మళ్ళీ మనుషుల్లోకి తెచ్చింది. పళ్ళూ, కేకులూ, రంగు రంగుల పేకెట్లూ అమర్చిన ఈ పొడుగాటి టేబిల్ నిజానికి టేబిల్ కాదు. అదొక వంతెన. తనిప్పుడా వంతెన దాటి వెళ్ళిపోతాడు. వంతెన కవతల అంతా అయోమయం. పొగ మంచు తెర వెనక దోబూచులాడే గజిబిజి భవిష్యద్దృశ్యం.

ఇంతకీ ఈ 'నేడు' అనేదో వూహించని పరిణామం

వడక సాగిస్తూనే అక్కడక్కడ అగపడే రవంత వెలుగు చూసి తృప్తి పడేవాడు.

అప్పుడంతా అతని నరనరాల్లో వింతైన ఆత్మ విశ్వాసం, గర్వం. గుండె నిండుగా ఎందుకో చెప్పలేని ఆనందం. వీథుల్లో ప్రవహించే జన జీవన స్రవంతిని చూస్తూ అనంతమైన జీవితం అనే కన్వేయర్ బెల్ట్‌లో తనూ ఒక భాగాన్నే అనిపించేది. గుండెకి దగ్గరగా జేబును హత్తుకువుండే పెన్ను అతని వ్యక్తిత్వంలో విడదీయరాని భాగమై భాసిల్లింది.

మరి ఇప్పుడు కూడా అదే పెన్ను. రాసేని అవే వేళ్ళు. కాని ఆ వేళ్ళతో, ఆ పెన్నుతో రాసిన 'యస్'కీ, 'నో'కీ ఏ విలువా లేదు. విగత జీవి కళ్ళలో ఎంత కాంతి వుంటుందో ఆ రాతలో కూడా అంతే. ఆ పెన్నుతో రాస్తుండే రెండు పంక్తులు ఇంత కాలం ఆఫీసులో సృష్టించిన ప్రకంపనాలు ఇప్పుడు ఝుంఝూ మారుతంలో చెదిరిపోయిన మబ్బుల్లాగ కనుమరుగైపోయాయి.

పొడుగాటి టేబిల్ అలంకరణ పూర్తయి పట్టుంది.

తను కేబిన్‌లోవున్న తన టేబిల్ కేసి చూస్తున్నాడు. టేబిల్ కేలండర్ చూపిస్తోన్న తేదీ ఈ ఆఫీసుతో తనకున్న అనుబంధాన్ని తెంచిపారేస్తున్న చివరి లింకులాగుంది.

"పద" అంటూ రామదాసు వెనక నడిచేడు.

రామదాసు కళ్ళు చెమ్మగిల్లేయి. గొంతులో ఏదో అడ్డం పడుతున్నట్టుంది.

పొడుగాటి టేబిల్‌కి ఓ చివర అమర్చిన చైర్‌లో అతను కూలబడ్డాడు.

భాగం విడిపోయి నిస్తేజమైన భాగాన్ని ఆ కుర్చీలో కూలవేసి అదిమాత్రం క్రమంగా శూన్యంలో కలిసిపోతున్నట్టుంది.

అందరూ మాటాడిన తర్వాత లాంఛనంగా తనూ ఏవో నాలుగు ముక్కలు మాట్లాడేడు. తన అధికారిక వ్యక్తిత్వంతోపాటు చిట్టచివరి మాట కూడా గాలిలో కలిసిపోయింది.

ఒక్కొక్కరూ వచ్చి షేక్‌హేండిస్తున్నారు. తను కూడా పెదాలమీద తప్పనిసరిగా ఇంత చిర్నవ్వు

ఆర్డర్సు తీసుకోడం మరచిపోయేను సార్."

ఏదో చెప్పలేని ఆనందంతో అతని శరీరం కంపించిపోయింది. వణుకుతున్న చేత్తో జేబులోంచి పెన్ను తీశాడు. దగ్గిరున్న టేబిల్‌పైన రామదాసు ఫైలు తెరిచి వుంచేడు.

అతను ఫైల్లో వున్నదేదీ చదవకుండానే 'యస్' అని వుత్సాహంగా రాసేసి, హేలందాగా పెన్ను జేబులో పెట్టుకుని, చురుగ్గా నడుచుకుంటూ ఆఫీసులోంచి బైటికొచ్చేడు. ఇప్పుడతని భుజాలు నిటారుగా వున్నాయి.

ఆసుపత్రి సందడి సందడిగా వుంది. అటూ ఇటూ హడావుడిగా తిరిగే నర్సమ్మలూ, స్ట్రెచర్లపై తరలించబడే జీవ, నిర్జీవ దేహాలూ, క్యూలల్లో ఎదురుచూసే పేషెంట్లు, వాళ్ళను విసుక్కునే నర్సులు, వాళ్ళనూ, వీళ్ళనూ చూడలేక ఉద్యోగాన్ని విసుక్కునే డాక్టర్లు, చిన్న పిల్లల ఏడుపులు, పెద్దమనుషుల చర్చలూ, అంతా కోలాహలం.

ఆ మహా ఆసుపత్రికి ఒక జంట వింత కేసులు వచ్చాయి. ఒకరికి కొమ్ములు మొలిచాయి. మనం పరిణామం చెందిన మానవులం అవునా? కాదా? అనే సందేహం కలిగేలా పొడుచుకొచ్చాయి కొమ్ములు. ఆదిమానవులకు ముందు వానరులకు కూడా కొమ్ములు లేవు కదా! మరి ఈ పరిణామం ఎక్కడికో - డాక్టర్లు ఆశ్చర్యపోతున్నారు.

రెండవ కేసు తోక మొలిచిన మనిషి. ఆ తోక పొడవు, రూపం అంతా కుక్కతోక మాదిరే వున్నది. 'ఈయనింకా మనిషిగా పరిణామం చెందలేదేమో!' అనే సందేహం డాక్టర్లకు కలిగింది.

కొమ్ముల మనిషి తలను రుమాలుతో, తోకను నిషి తోకను పంచెలోనూ కప్పిపెట్టారు.

సూపరింటెండెంట్ గది. రౌండ్ టేబుల్ చుట్టూ డాక్టర్లు చేరారు. టీలు చప్పరిస్తూ చర్చల్లో మునిగారు. ఒక కుర్ర డాక్టరు "సార్. బహుశా ఇది పరిణామ దశలో తరువాతి దశ కావచ్చు. ముందు తరాలు కొమ్ములతో వుంటారేమో!"

"ఇదెలా సాధ్యం మురళీ! మనిషికి అవసరం లేని అవయవాలు తొలగిపోవాలి కదా! కొమ్ములు ఏ అవసరం కోసం మొలిచివుంటాయి?"

దీనికి జవాబుగా తలా ఒక మాట చెప్పబోయారు. చర్చ గందరగోళంగా మారింది. చివరకు కొమ్ము నుంచి, తోక, నుంచి కొన్ని స్పెసిమన్స్ తీసి పరీక్షల కోసం ఫారిన్ పంపాలని నిర్ణయం జరిగింది.

* * *

మరొక పనిదినానికి ఆఫీసు ముస్తాబవుతోంది. భూమయ్య టేబుల్సు తుడుస్తున్నాడు. ఒక్కొక్కరే సీట్లలోకి వస్తున్నారు.

ఆఫీసర్ అప్పన్న ఠీవిగా - 'ఎర్రగులాబీ'లో కమల్‌హాసన్‌లా - వెన్ను నిటారుచేసి తన గదిలోకి వెళ్ళాడు. ఆఫీసు స్టాఫంతా ఆయనను విష్ చేసి కూర్చున్నారు. అందరి దృష్టి అప్పన్న తల మీది రుమాలుపై పడింది. 'ఇదేంటబ్బా ఆఫీసరు

గుమస్తా వెంకన్న ఆఫీసుకు లేటుగా వచ్చాడు. ఆయనగారి పంచె మరొకసారి స్టాఫ్ చర్చలకు సబ్జెక్టయ్యింది.

"అయ్యా! దొరగారు నిన్ను రమ్మన్నారు" భూమయ్య అప్పన్న రూంకు తోవచూపుతూ అన్నాడు.

ఆబ్సెంట్ పెట్టి ఇంటికి పంపించాల్సి వుంటుంది" అంటూ రుమాలు సర్దుకున్నాడు అప్పన్న.

"అది కాదు సార్. టయానికే బయలుదేరా. కాని మధ్యలో మీ బాబు రాంకీ కనిపిస్తే చాక్లెట్స్ కొనిపెట్టి వస్తున్నా సార్ - అందుకూ లేట్" అని

గారు తలగుడ్డ కట్టుకొని ఆఫీసుకొస్తున్నాడు. ఇది ఇరవై ఒకటవ శతాబ్దమా? కాదా?" అని స్టాఫంతా గుసగుసలాడుతున్నారు.

వెంకన్న భయం భయంగా ఆఫీసర్ గదిలోకి వెళ్లాడు. అతనికి ఒళ్ళంతా చెమటలు పట్టాయి.

"ఏమండీ! లేటు... ఇలా అయితే మీకు

చెపుతూ వెంకన్న వెనక దాగే తోకను సరిచేసుకున్నాడు.

"బుద్ధిలేదూ! మావాడికి చాక్లెట్లేనా కొనిపెట్టేది.

అంటే వాడికి జలుబు చేస్తే నా డబ్బంతా వాడి రోగాలకు సరిపోవాలనే కదా నీ ఆలోచన. అయితే నీకు గ్యారంటీగా మెమో ఇవ్వాలి" అంటూ తల కున్న రుమాలు విప్పి వెంకన్నను నాలుగు పోటులు పొడిచాడు.

వెంకన్న తోకాడించుకుంటూ తలొంచుకుని బయటకు నడిచాడు.

* * *

మధ్యాహ్నం వెంకన్నను పిలిచి "వెంకన్నా - ఆ పుల్లయ్యకు తలతిక్కలాగుంది. నిన్న రోడ్ మీద నన్ను చూసి కూడా నాకు లిఫ్ట్ ఇవ్వలేదు. వాడికి ఒక చార్జ్‌షీట్ ప్రిపేర్ చేయి" అప్పన్న తన వాడి కొమ్ములను సరిచేసుకుంటూ చెప్పాడు.

వెంకన్నకు పరమానందమయింది. ఆయన తోక మరో మూరెడు పెరిగింది. ఎవరి మీదైనా బాస్ ఏక్షన్ తీసుకుంటున్న విషయం వింటే ఆనందంతో అతని తోక పెరుగుతుంటుంది.

ఆఫీస్ అయిన తరువాత వెంకన్నను ఇంటి దగ్గర డ్రాప్ చేస్తూ అప్పన్న "అదికాదు వెంకన్నా! నువ్వు నాకు కొమ్ములున్నాయనుకుంటున్నావు కాని అది పైవాళ్ళు నాకు ఇచ్చిందే! ఏదో జీతం కోసం నిన్నుల్ని పొడుస్తుంటాగాని నాకు మాత్రం మిమ్మల్ని పొడవాలని లేదు..." చెప్పుకుపోతున్నాడు.

* * *

అమెరికా నుంచి స్పెసిమన్ డయాగ్నొస్టిక్ రిపోర్ట్ వచ్చింది. ఈ కేసు వాళ్ళకూ అంతుబట్టలేదనీ - అయినా కొన్ని వివరాలు పంపారు. ఈ శరీర భాగాలకు, భౌతికంగా ఏ సంబంధం లేదనీ, అయితే అది వారి మానసిక స్థితిలో మార్పుల వల్ల జరిగివుండవచ్చని తెలిపారు.

డాక్టర్లు జరిపిన ఎంక్వయిరీలో కొన్ని నిజాలు తెలిశాయి. అప్పన్న, వెంకన్నలకూ చిన్నతనం నుంచే ఈ అవయవాలు లేవనీ, ఉద్యోగాలు వచ్చాకనే వచ్చాయని తేలింది.

ఈ సకమైన అవయవాలు ఉద్యోగులందరికీ వుండవచ్చునీ - వాళ్లు డాక్టర్లను కలిసేందుకు సిగ్గుపడుతుండొచ్చనీ డాక్టర్లకు అనుమానం.